МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Татарстан

Балтасинский районный исполнительный комитет образования

МБОУ "Нуринерская СОШ"

РАССМОТРЕНО	ПРИНЯТО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО ________________________ Шафигуллина Л.Г. Протокол №1 от «29» августа 2024 г.	на педагогическом совете Протокол №1 от 31.08.2024	Директор ________________________ Сулейманов А.Г Приказ №140 от «31» августа 2024 г.

Адаптированная рабочая программа по
Родной татарской литературе
4 «б» класс

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ
СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП
Сертификат: 00D734957C8EC792F1FD0642519C26DD52
Владелец: Сулейманов Айрат Габделмаратович
Действителен с 27.12.2023 до 21.03.2025

2024 год

4 НЧЕ б СЫЙНЫФТА ТУГАН ТАТАР ТЕЛДӘГЕ ӘДӘБИ УКУ ПРЕДМЕТЫ БУЕНЧА ПЛАНЛАШТЫРЫЛГАН НӘТИҖӘЛӘРНЕ ҮЗЛӘШТЕРҮ

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:

- туган илгә мәхәббәт, ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү;
- миллиүзаңформалаштыру;
- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплыкарашбулдыру;
- әйләнә-тирәтабигатькәдөрескарашбулдыру;
- кешеләрбеләнаралашабелүкультурасытәрбияләү;
- гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелекһәмаларныңкиресебулган сыйфатларнытану, бәяләү;
- алганбелемһәмосталыкнытормыштамаксатчанкулланыргаөйрәнү.

Метапредметнәтиҗәләр: «Татар әдәбияты» курсыныңметапредметнәтиҗәләре универсаль уку эшчәнлеген формалаштыруга нигезләнә.

Танып-белүгамәлләре:

1.1әдәбиәсәрнедөресаңлапукуһәманализлау;
1.2дөреснәтиҗәләрчыгару, гомумиләштерү;
1.3сәбәп-нәтиҗәбәйләнешебулдыру;
-1.4үзфикереңнеисбатлыйһәмяклыйалыргакүнектерү;
-1.5әсәр хакындадөресфикерйөртәалу.

Коммуникативгамәлләр:

2.1иптәшеңнетыңлый, ишетәбелү, ишеткәненүзфикеребеләнчагыштыру;
2.2нәтиҗәгә килгәнче, төрлекарашларныөйрәнүһәмдөресюлнысайлау;
2.3үз фикереңнетелдәнһәмязмаформадабашкаларгаҗиткерәбелү;
2.4килепчыкканпроблемаларныуртагасалыпхәлитү;
2.5төркемнәргәберләшү, берфикергәкиләбелү;
2.6өлкәннәрһәмяшьтәшләреңбеләнпродуктивуртакгамәлоештыру;
2.7 текстбуенчасорауларбирәбелү.

Регулятивгамәлләр:

3.1дәреснеңтемасын, проблемасын, максатынмөстәкыйльтабабелү;
-3.2укытупроблемасынчишү;
-3.3 план буенчаэшлибелү;
3.4үз фикерләреңнемөстәкыйльдәлилләү;
3.5үзанализһәмүзбәябулдыру.

Предмет нәтиҗәләр:

4.1халыкавызиҗатыәсәрләренүзләштерү, аныңматурәдәбиятбеләнуртак сыйфатларынһәмүзенчәлекләренаерабелү;
4.2әдәбиәсәрнеңэчтәлегенаңлау, төпфикернетабабелү;
4.3әсәрләрнеиҗтимагыйһәммәдәнитормышкүренешләребеләнбәйлелектәаңлау;
4.4язучыларныңтормышһәмиҗатюлларыныңмөһимфактларынистәкалдыру;
4.5әдәбияттеориясебуенчабилгелеберкүләмдәтеоритекбелемгәиябулу;
4.6әсәрдә автор карашларыначыклауһәмәсәргә карата үзфикереңнеәйтәбелү;
4.7әдәбиәсәрнеэчтәлекһәм форма берлегендәаңлау.

Укучы өйрәнә:

4.1.1 халык авыз иҗаты һәм матур әдәбиятның уртак сыйфатларын, үзенчәлекләрен табарга;
4.1.2эчтәлек һәм форма берлеген аңларга;
4.1.3әсәрнең темасын, проблемасын, идеясен билгеләргә;
4.1.4әдәби образларны (кеше, табигатьһ.б.) танырга;
4.1.5әдәбидетальләрнетаба белергә;
4.1.6сурәтләүчараларынтабарга;
4.1.7әдәбитөрләр, жанрларнытаныйһәмаера белергә.

Укучы өйрәнергә мөмкинлек ала:

4.1.8укытучы биреме аша мәгълүматны өстәмә чыганаклардан табарга

4.1.9 Татар әдәбиятыннан алган белемне башка фәннәрне үзләштерүдә файдалана белергә.

4.1.10 әдәби әсәрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә карарга;

4 НЧЕ б СЫЙНЫФТА ТУГАН ТАТАР ТЕЛДӘГЕ ӘДӘБИ УКУ ПРЕДМЕТЫНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ

34сәгать, атнага 1 сәгать

Халыкның милли, рухи мәдәният хәзинәсе буларак халык иҗаты3с

Халыкның милли, рухи мәдәният хәзинәсе буларак халык иҗаты.Аныңсәнгатьтөрләреформалашугайогынтысы. Халыкиҗатыныңбертөребуларакхалыкавызиҗаты.Аныңәсәрләрендәгомумкешелекхыяллары, идеалларыныңчагылуы. Халыкавызиҗатыныңматурәдәбиятбеләнбәйләнешләре: уртаклыгыһәмүзенчәлеклеаермалары.Халык авыз иҗатының төп жанрлары, жанр сыйфатлары. Халык авыз иҗатында образлар системасы. Халык авыз иҗатында дөнья чагылышы: батырлык, яхшылык, начарлык, кеше һәм табигать, кеше һәм көнкүреш. Халык авыз иҗатының поэтик үзенчәлеге: сынландыру, чагыштыру, метафора, аллегория.

Татар халык әкиятләре 8 с.

Әкиятләр, жанр төрләре, үзенчәлекле сыйфатлары.Әкиятләрнең эстетик кыйммәте. Әкиятләрнең төрләре: көнкүреш әкиятләре, тылсымлы әкиятләр. Хайваннар турындагы әкиятләр«Ак бүре» әкияте. Әкияткә тулы анализ. “Үги кыз” әкияте. Әкияткә тулы анализ. “Аю белән төлке”. Халык авыз иҗаты әсәрләренең поэтикасы. Маҗаралы яки мифик сюжет һәм детальләрдәге чынбарлык бирелеше. Әдәби алымнар: кабатлау, каршы кую, гипербола, литота һ.б.Дәрестән тыш уку өчен. “Гөлчәчәк” татар халык әкияте Бәйләнешле сөйләм үстерү. Мөстәкыйль эш. Әкият геройларының көрәш максатлары һәм җиңүгә китергән сәбәпләр, шартлар (өйрәнгән әсәрләр мисалында).

Татар халык авыз иҗатының лирик һәм лиро-эпик жанрлары. 6 с

Җырлар. Җырларны төркемләү. Татар халык җырларына хас үзенчәлекләр. Озын һәм кыска җырлар, такмаклар.Татар халык җырларының үзенчәлеге. “Иске кара урман”;лирик, йола җырлары, мөнәҗәтләр; кыска җырлар - дүртюллыклар; тарихи җырлар. Халык авыз иҗатының оригиналь жанры - бәетләр. “Сак-Сок” бәете. Жанр формалашуга алшартлар. Бәетләрнең төрләре. Бәетләрнең төрләре. Бәйләнешле сөйләм үстерү. Инша.“Сак-сок”бәетендә тасвирланган халык акылы һәм синең үз нәтиҗәләрең

.**Кыска жанрлар 4 с.**

Кыска жанрлар:Мәкальләр һәм әйтемнәр, табышмаклар. Аларда мәгънә тирәнлеге һәм аларның тел – бизәк, сөйләмнең тәэсирлеген көчәйтү чаралары булуы. Мәзәкләр.Мәзәкләрдәге тапкырлык, юмор, кимчелекләрне тәнкыйтьләү, тирән мәгънә, хикмәтлелек. “Хуҗа Насретдин мәзәкләре”. Халык психологиясе. Халык авыз иҗатында идеал, һәм күзаллаулар.

Татар халык авыз иҗатының эпик төрләре. 6 с

Риваять һәм легенда жанрлары турында мәгълүмат. Риваять, легендаларның аермалы һәм охшашяклары. Шәһәр ни өчен Казан дип аталган» риваяте. “Зөһрә кыз” риваяте. “Иске Казан каласыныңкорылуы” риваяте. “Әллүки” риваяте.

Героик чор. Дастан. 6 с. Дастанның характерлы билгеләре

Татар халык иҗаты һәм башка халыклар фольклорының аваздашлыгы һәм аермалары.
4 с

Әдәбият барлыкка килүе, татар әдәбиятының фольклор һәм Ислам мифологиясе белән багланышы. Игелек һәм явызлык бирелеше. Текстта персонажлар системасы. Бара торган вакыйгаларга автор шәрехләре. Ф.Әмирханның ”Ай өстендә Зөһрә кыз” хикәясе.

Әдәби һәм фольклор әкият. 4 с

Габдулла Тукай “Шүрәле”. Әдәби фикерләү. Троп.

Габдулла Тукай. 5 с

Туган җир темасының романтик шигырьләрдә яңгырашы.Г.Тукайның “Пар ат”, “Туган җиремә” шигырьләре.Казанга сәфәрне әкияти рәвештә торгызу. Казан һәм туган җир мифологиясе. лексик һәм фонетик нәфис сүз чаралары.

М.Гафури. Мәсәл. 4с

Мәсәл жанры. Аллегорик образлар.М.Гафуриның «Сарыкны кем ашаган?» мәсәле. Г.Тукайның “Ике сабан” мәсәле.

Шәүкәт Галиев.**3 с.**Балалар әдәбиятындагы урыны; геройлары, образлар дөньясы. Юмор. Сатира. “Һәркем әйтә дөресен” шигыре.

Ф.Яруллин4 с. “Сез иң гүзәл кеше икәнсез”. Ритм, рифма, строфа, шигырь, шигырь төзелеше.

Әдәби әкиятләр 6 сәг

Җ.Тәрҗемановның “Тукран малае Шуктуган” әкияте. Ә. Фәйзинең “Аучы Мәргән белән Болан кыз” әкияте. Образлар системасы. Р.Батулланың “Курай уйный бер малай” әкияте эчтәлек белән танышу. Ф.Яруллинның “Зәңгәр күлдә ай коена” әкияте. Образлар системасы өстендә эш. Ф.Яруллинның “Кояштагы тап” әкияте.

Кабатлау. Йомгаклау 7с

Уку елы буенча үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау. Йомгаклау

ҺӘР ТЕМАНЫ ҮЗЛӘШТЕРҮГӘ БИРЕЛӘ ТОРГАН СӘГАТЬ САНЫН КҮРСӘТЕП ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ

Дәрес №	Бүлекләр һәм темалар исеме	Сәгать саны	Дата
	Халыкның милли, рухи мәдәният хәзинәсе буларак халык иҗаты.	**3с**	
1	Халыкның милли, рухи мәдәният хәзинәсе буларак халык иҗаты.Аныңсәнгатьтөрләреформалашугайогынтысы. Халыкиҗатыныңбертөребуларакхалыкавызиҗаты.Аныңәсәрләрендәго мумкешелекхыяллары, идеалларыныңчагылуы. Халыкавызиҗатыныңматурәдәбиятбеләнбәйләнешләре: уртаклыгыһәмүзенчәлеклеаермалары.Халык авыз иҗатының төп жанрлары, жанр сыйфатлары.	1	04.09
2	Халык авыз иҗатында образлар системасы. Халык авыз иҗатында дөнья чагылышы: батырлык, яхшылык, начарлык, кеше һәм табигать, кеше һәм көнкүреш.	1	11.09
3	Халык авыз иҗатының поэтик үзенчәлеге: сынландыру, чагыштыру, метафора, аллегория.	1	18.09
	Татар халык әкиятләре	**3 с**	
4	Әкиятләр, жанр төрләре, үзенчәлекле сыйфатлары.Әкиятләрнең эстетик кыйммәте. Әкиятләрнең төрләре: көнкүреш әкиятләре, тылсымлы әкиятләр. «Ак бүре» әкияте. Халык авыз иҗаты әсәрләренең поэтикасы. Маҗаралы яки мифик сюжет һәм детальләрдәге чынбарлык бирелеше.	1	25.09
5	“Үги кыз” әкияте.Әкияткә тулы анализ “Аю белән төлке”Хайваннар турындагы әкиятләр Әдәби алымнар: кабатлау, каршы кую, гипербола, литота Дәрестән тыш уку өчен. “Гөлчәчәк” татар халык әкияте.	1	02.10
6	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Мөстәкыйль эш. Әкият геройларының көрәш максатлары һәм җиңүгә китергән сәбәпләр, шартлар (өйрәнгән әсәрләр мисалында).	1	09.10
	Татар халык авыз иҗатының лирик һәм лиро-эпик жанрлары.	**3с**	
7	Җырларны төркемләү. Татар халык җырларына хас үзенчәлекләр. Көй һәм сүз тәңгәллеге. “ Моң” төшенчәсе. Озын һәм кыска җырлар, такмаклар. “Иске кара урман”, ”Гөлҗамал”,”Туган ил”,”Яшә, Республикам!”,”Ай былбылым”; кыска җырлар - дүртюллыклар; тарихи җырлар: “Болгар	1	16.10

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

	иленең кызлары”,”Пугач явы”.		
8	” Татар халык җырларының үзенчәлеге. Лирик, йола җырлары, мөнәҗәтләр; кыска җырлар - дүртюллыклар; тарихи җырлар. Туган ил”,”Яшә, Республикам!” ”Ай былбылым”; кыска җырлар	1	23.10
9	Халык авыз иҗатының оригиналь жанры - бәетләр. “Сак-Сок” бәете. Жанр формалашуга алшартлар. Бәетләрнең төрләре. Бәйләнешле сөйләм үстерү. Инша.“Сак-сок”бәетендә тасвирланган халык акылы һәм синең үз нәтиҗәләрең	1	13.11
	Кыска жанрлар	**2с**	
10	Кыска жанрлар:Мәкальләр һәм әйтемнәр, табышмаклар. Аларда мәгънә тирәнлеге һәм аларның тел – бизәк, сөйләмнең тәэсирлеген көчәйтү чаралары булуы.	1	20.11
11	Мәзәкләр.Мәзәкләрдәге тапкырлык, юмор, кимчелекләрне тәнкыйтьләү, тирән мәгънә, хикмәтлелек. “Хуҗа Насретдин мәзәкләре”. Халык психологиясе. Халык авыз иҗатында идеал, һәм күзаллаулар.	1	27.11
	Татар халык авыз иҗатының эпик төрләре.	**3 с.**	
12	Риваятьһәм легенда жанрларытурындамәгълүмат. Риваять, легендаларныңаермалыһәмохшашяклары. «Шәһәр ни өчен Казан дип аталган» риваяте.	1	04.12
13	**Практик дәрес**.Халык авыз иҗаты поэтикасы, язма әдәбият үсешенә, әдәби телгә зур йогынтысы. “Зөһрә кыз” риваяте.	1	11.12
14	“Иске Казан каласыныңкорылуы” риваяте. “Әллүки” риваяте.	1	18.12
	Героик чор. Дастан.	**2 с.**	
15	Героик чор. Дастан Дастанның характерлы билгеләре	1	25.12
16	Сыйныфтан тыш уку. “Җик Мәргән” дастаны Дастаннарда геройлар бирелеше, дастаннарның төрләре Практик дәрес. Халык авыз иҗатында образлар**;** әсәрләрдә дөньясурәте; табигать һәм кеше, яшәеш һәм кеше турында күзаллаулар.	1	15.01
17	Халык авыз иҗаты поэтикасы, язма әдәбият үсешенә, әдәби телгә зур йогынтысы	1	22.01
	Татар халык иҗаты һәм башка халыклар фольклорының аваздашлыгы һәм аермалары.	**2 с**	
18	Әдәбият барлыкка килүе, татар әдәбиятының фольклор һәм Ислам мифологиясе белән багланышы. Ф.Әмирханның ”Ай өстендә Зөһрә кыз” хикәясе.Игелек һәм явызлык бирелеше.	1	29.01
19	Ф.Әмирханның ”Ай өстендә Зөһрә кыз” хикәясе.Текстта персонажлар системасы.	1	05.02

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

	Бара торган вакыйгаларга автор шәрехләре.		
	Әдәби һәм фольклор әкият.	**2 с**	
20	Габдулла Тукай “Шүрәле”. Габдулла Тукай “Шүрәле”. Әдәби фикерләү.	1	12.02
21	Габдулла Тукай “Шүрәле”. Троп. Бәйләнешле сөйләм үстерү. Инша яки шигырь.”Минем туган җирем” (Г.Тукай һәм башка язучыларның әсәрләрен файдаланып, һәркем үз образын иҗат итә).	1	19.02
	Габдулла Тукай.	**2 с**	
22	Габдулла Тукай. Туган җир темасының романтик шигырьләрдә яңгырашы.. Г.Тукайның “Пар ат” шигыре.Казанга сәфәрне әкияти рәвештә торгызу.	1	26.02
23	Г.Тукайның “Туган җиремә” шигыре.Казан һәм туган җир мифологиясе Проект эшләү. Тукай иҗатында лексик һәм фонетик нәфис сүз чаралары Проектларны бергәләп анализлау	1	05.03
	М.Гафури. Мәсәл.	**2с**	
24	Мәсәл жанры. Аллегорик образлар. М.Гафуриның «Сарыкны кем ашаган?» мәсәле.	1	12.03
25	Г.Тукайның “Ике сабан” мәсәле. Мәсәл. Тереклек, җансыз предмет образлары ярдәмендә, читләтеп, кеше сыйфатларын, тормышын тасвирлау. Хикәяләп яки тезмә рәвештә язылу.	1	19.03
	Шәүкәт Галиев.	**1 с.**	
26	Балалар әдәбиятындагы урыны; геройлары, образлар дөньясы. Юмор. Сатира. “Һәркем әйтә дөресен” шигыре. Б. с. үстерү. Шәүкәт Галиев шигырьләрен сәнгатьле уку	1	02.04
	Ф.Яруллин	**2 с**	
27	Сез иң гүзәл кеше икәнсез”. Ритм, рифма, строфа, шигырь, шигырь төзелеше. Ф.Яруллинның “Зәңгәр күлдә ай коена” әкияте.	1	09.04
28	Ф.Яруллинның “Зәңгәр күлдә ай коена” әкияте. Образлар системасы өстендә эш Дәрестән тыш уку. Ф.Әмирханның “Нәҗип” хикәясе.	1	16.04
	Әдәби әкиятләр	**2 с**	
29	Ж.Тәрҗемановның “Тукран малае Шуктуган” әкияте.. Ә. Фәйзинең “Аучы Мәргән белән Болан кыз” әкияте. Ә. Фәйзинең “Аучы Мәргән белән Болан кыз” әкияте. Образлар системасы.	1	23.04
30	Ф.Яруллинның “Кояштагы тап” әкияте Ф.Яруллинның “Кояштагы тап” әкияте. Образлар системасы. Р.Батулланың “Курай уйный бер малай” әкияте эчтәлек белән танышу	1	30.04
	Кабатлау. Йомгаклау	**5с**	

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

31	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Инша.“Әдәби әкиятләрдә табигать һәм кеше образларына салынган фикерләр, нәтиҗәләр (өйрәнгән әсәрләр мисалында).	1	07.05
32	Дәрестән тыш уку өчен. Вакытлы матбугат басмалары. Практик дәрес. Сәнгать төре буларак матур әдәбият	1	14.05
33	Арадаш аттестация	1	21.05
34	Хаталар өстендә эш. Уку елы буенча үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау. Йомгаклау	1	21.05

Лист согласования к документу № 221 от 14.11.2024
Инициатор согласования: Сулейманов А.Г. Директор
Согласование инициировано: 14.11.2024 07:55

Лист согласования Тип согласования: **последовательное**

N°	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Сулейманов А.Г.		Подписано 14.11.2024 - 07:55	-